

Postanowienie z dnia 16 marca 2009 r.

III SPP 3/09

Skarga na przewlekłość postępowania wniesiona po uprawomocnieniu się wyroku sądu drugiej instancji jest niedopuszczalna i podlega odrzuceniu.

Przewodniczący SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca), Sędziowie: SN Józef Iwulski, SA Maciej Pacuda.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 marca 2009 r. sprawy ze skargi Marcina K. na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w Warszawie [...]

o d r z u c i ł skargę.

U z a s a d n i e n i e

Skarga na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki została wniesiona 19 stycznia 2009 r. przez pozwanego Marcina K. do Sądu Najwyższego za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, który wyrokiem z 7 października 2008 r. [...] oddalił jego apelację od wyroku zasądzającego od niego na rzecz powoda JCH T. GmbH w E. 345.166,80 zł z odsetkami i kosztami.

Skarżący wniósł o: 1) stwierdzenie przewlekłości postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w tej sprawie; 2) zalecenie Sądowi Apelacyjnemu doręczenia mu uzasadnienia wyroku; 3) zasądzenie od Skarbu Państwa na jego rzecz 10.000 zł oraz kosztów postępowania. Przewlekłość postępowania łączył z niedoręczeniem uzasadnienia wyroku. Pismem z 8 października 2008 r. wniósł o sporządzenie uzasadnienia wyroku i do wniesienia obecnej skargi go nie otrzymał, mimo że pismami z 17 listopada i z 12 grudnia 2008 r. zwracał się do Sądu Apelacyjnego o pilne sporządzenie uzasadnienia. Naruszony został zatem art. 387 § 2 k.p.c. Przekroczenie dwutygodniowego terminu do sporządzenia uzasadnienia powoduje przewlekłość postępowania oraz naruszenie prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasad-

sadnionej zwłoki, gwarantowanego na podstawie art. 45 ust. 1 Konstytucji. Skarżący czuje się pokrzywdzony, gdyż nie może wnosić skargi kasacyjnej i przekazać sprawy swojemu ubezpieczycielowi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest niedopuszczalna. Nie można stwierdzić przewlekłości postępowania, albowiem skarga została wniesiona po prawomocnym wyroku kończącym rozpoznanie sprawy. Przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie nie toczy się już postępowanie w sprawie [...], którego celem byłoby rozpoznanie sprawy skarżącego. Prawomocne zakończenie postępowania w tej sprawie wyklucza już stwierdzenie przewlekłości postępowania. W skardze nie twierdzi się, że przed wyrokowaniem postępowanie było przewlekłe.

Uzyskanie przez orzeczenie rozstrzygające istotę sprawy przymiotu prawomocności oznacza zakończenie sprawy poddanej pod osąd (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001 nr 2, poz. 22). Sprawa, od której strona wnosi skargę kasacyjną jest już prawomocnie rozpoznana i Sąd Najwyższy nie rozstrzyga jej jako kolejna zwykła (trzecia) instancja, lecz tylko kontroluje jej legalność w określonym zakresie (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, OSNC 2008 nr 11, poz. 122). Dalej przepis art. 45 ust. 1 Konstytucji zapewniający każdemu prawo dostępu do sądu, gwarancji tej nie łączy z postępowaniem kasacyjnym, „prawo do kasacji” nie ma bowiem charakteru prawa wynikającego z uregulowań Konstytucji, na co wielokrotnie zwracał uwagę Trybunał Konstytucyjny (por. np. wyrok z dnia 10 lipca 2000 r., SK 12/99, OTK ZU 2000 nr 5, poz. 143 oraz wyrok z dnia 6 października 2004 r., SK 23/02, OTK-A ZU 2004 nr 9, poz. 89).

Skarga podlega rozpoznaniu w trybie ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (dalej: ustawa), co oznacza, że skarga mogła być wniesiona tylko w toku postępowania w sprawie. Składa się ją do sądu, przed którym toczy się postępowanie (art. 5 ust. 1 i 2 ustawy). Granicę czasową dla skargi stanowi prawomocne zakończenie sprawy, gdyż wniesienie jej po tym terminie powoduje, że nie ma przedmiotu szczególnego postępowania ze skargi.

Dominujący kierunek orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczący możliwości rozpoznania skargi po prawomocnym zakończeniu sprawy reprezentują następujące orzeczenia: „prawomocne zakończenie postępowania sądowego przed rozpoznaniem skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki oznacza bezprzedmiotowość postępowania wywołanego jej wniesieniem” (postanowienie z 10 maja 2006 r., III SPP 19/06, OSNP 2007 nr 11-12, poz. 179); „orzeczenie w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania staje się zbędne po uprawomocnieniu się wyroku kończącego postępowanie w sprawie” (postanowienie z 26 lipca 2006 r., III SPP 30/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 240); „rozpoznanie skargi na przewlekłość postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem jest bezprzedmiotowe” (postanowienie z 19 stycznia 2006 r., III SPP 165/05, OSNP 2006 nr 23 -24, poz. 376); „jeżeli postępowanie w sprawie, którego dotyczyła skarga na przewlekłość postępowania, zostało prawomocnie zakończone, postępowanie wszczęte w wyniku złożenia skargi podlega umorzeniu” (postanowienie z 6 stycznia 2006 r., III SPP 156/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 374)

Od tego kierunku orzekania Sąd Najwyższy odstąpił w uchwale z 9 stycznia 2008 r., III SPZP i przyjął, że skarga wniesiona na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji, o stwierdzenie przewlekłości w tym postępowaniu, powinna zostać rozpoznana merytorycznie także po zakończeniu postępowania przed tym sądem (OSNP 2008 nr 13-14, poz. 205).

Wymaga jednak zauważenia, że powyższa uchwała odnosi się do skargi wniesionej przed prawomocnym zakończeniem postępowania. Wówczas mimo jego zakończenia może być uzasadnione oczekiwanie na samo stwierdzenie przewlekłości postępowania i uzyskanie odpowiedniej sumy pieniężnej. Inna natomiast sytuacja zachodzi, gdy postępowanie zostało zakończone prawomocnym wyrokiem drugiej instancji i dopiero wówczas strona występuje ze skargą w trybie ustawy.

O tym czy skarga jest dopuszczalna, decyduje stan rzeczy istniejący w chwili jej wniesienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2008 r., III SPP 50/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 86). Nie powinno być wątpliwe, że skarga na przewlekłość postępowania jest dopuszczalna tylko do prawomocnego zakończenia sprawy. Za taką wykładnią i stosowaniem przepisów ustawy o skardze przemawia jej cel, którym jest eliminowanie przewlekłości postępowania w rozpoznaniu sprawy.

Realizowany jest on przez stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania. Tylko wówczas możliwe jest wydanie zalecenia dla sądu rozpoznającego sprawę, nie jakiegokolwiek, lecz przez ustawę określonego jako: zalecenie podjęcia „przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty, odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie”. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy (art. 12 ust. 2 i 3 ustawy). Potwierdza to wskazaną granicę czasową skargi, skoro zalecenia mogą być wydane tylko przed rozpoznaniem sprawy. Jednocześnie uzasadnia to stwierdzenie, że ustawa nie daje podstawy do stwierdzenia przewlekłości, gdy uzasadnienie prawomocnego wyroku drugiej instancji nie zostało sporządzone w terminie, gdyż jest to czynność wykonywana już po rozpoznaniu sprawy.

Funkcja kompensacyjna skargi może stanowić uzupełnienie tylko stwierdzenia przewlekłości postępowania. Brak przewlekłości niezasadnym czynni żądanie zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej w wysokości nieprzekraczającej 10.000 zł.

Prowadzi to do wniosku, że przy niemożności stwierdzenia przewlekłości nie jest możliwe wydanie zalecenia sporządzenia uzasadnienia wyroku - niezależnie od tego, iż z akt sprawy wynika, że uzasadnienie zostało już sporządzone. Żądanie doręczenia uzasadnienia wyroku jest oczywiście zasadne. Zalecenie jego wykonania nie jest możliwe na podstawie ustawy, gdyż zalecić czynność można jedynie przy istniejącej przewlekłości postępowania oraz tylko czynności zmierzającej do rozpoznania sprawy. Ustawa nie daje zatem podstawy do uwzględnienia żądań skargi.

Nie jest nią również powołany w skardze art. 45 ust. 1 Konstytucji, gdyż zgodnie z art. 176 ust. 2 Konstytucji postępowanie przed sądami określają ustawy, co oznacza, że nie jest to bezpośrednia i samodzielna regulacja do rozpoznania żądań skargi. Nie można również pominąć, że skarga podlega rozpoznaniu tylko w trybie ustawy, o czym świadczy jej treść oraz żądania takie jak przewidziane w ustawie. Innymi słowy, Sąd Najwyższy w jej rozpoznaniu nie bierze pod uwagę przepisów Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 4 listopada 1950 r.

Nie oznacza to, że strona nie ma żadnego instrumentu w dochodzeniu prawa do sporządzenia i doręczenia jej bez zwłoki uzasadnienia prawomocnego wyroku w terminie. Otóż służy temu tryb skargi administracyjnej (art. 37 ustawy z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych), który również nie wkracza w sferę niezawisłości sędziowskiej. Termin ustawowy sporządzenia uzasadnienia wyroku to norma uwzględniająca sytuację typową (przeciętną). Może on jednak nie być wystarczający

ze względu na zawłość sprawy. Ustawodawca w sprawie zawłej przewiduje możliwość wydłużenia terminu sporządzenia uzasadnienia na czas oznaczony, nie dłuższy niż trzydzieści dni (art. 329 k.p.c.). Prócz terminu przysługującego sędziemu na sporządzenie uzasadnienia należy uwzględnić jeszcze czas konieczny na techniczne sporządzenie i wysłanie uzasadnienia wyroku. Oczywiście nie ocenia się w ten sposób zaniechania sporządzenia i doręczenia skarżącemu uzasadnienia wyroku, gdyż w tej sprawie wykracza to poza potrzebę rozważań, jako że postępowanie ze skargi kończy orzeczenie procesowe (formalne) a nie merytoryczne.

Skarga wniesiona w trybie ustawy po prawomocnym zakończeniu sprawy jest niedopuszczalna, gdyż nie ma przedmiotu rozpoznania i dlatego podlega odrzuceniu (art. 2 , 4, 8 ust. 2 ustawy oraz art. 373 w związku z art. 397 § 2 k.p.c.).

=====